

מסורת הש"ס

(א) ככת"י: כל יומך לעולם (כלשון הפסוק), (ב) כלומר להשת נשים לו יותר מדי חזי מנלה גופו ונשמתו, (ג כס"א: לש"י, (ד) בלעם, (מהלשון), ודעי בלואה רותחת כלומר מלואתו לא רחוק ומטומאתו לא נטהר גם לעולם הבא, (ה) נערויזין כא:], (ו) ככת"י ודפו"ר ליתא: עובדי ע"י, (ז) ככת"י ודפו"ר: ההוא ממנה], (ח) ונתיאל וא ע"י כמות קרב, וע"י ק וע"י ר"ס יג, (ט) [בכ"י קט:], (י) פנתיאל: יא] [קלהתי], (יג) [שם], (יד) חיות עובדי ע"י ליתא בדפו"ר, (יז) נד"ה נפלו חסר ד"ה גונדל], (יט) בע"י הוא דיוצר לעמנו: מחינה. הכסף, (עז) נזקן ברכות מ:].

לעזי רש"י

דיוטריי"ש (דיוטריי"ט], מתוך התכונן. פי"ן. אורן.

מוסף רש"י

שמיטתה לכרכשתיה. מלחולת שהרע יולא זו שקורין טכמי"א. (ברכות סג:). אין עורו מחזיק את בשרו. שהער כוון וגומל לאחר הפשט (כתובות ק"ב). שפטפט ביצרו. ממרים ונלחם כנגד יצרו כדלמתינן (ב"ב קסח: מן מוקן אחד שהיה מפטפט כנגדו. (רשב"ם ב"ב קס:). תורניתא. מין ארז והוא שטח כדלמר כר"ה (כג, ע"ז ד:).

במאי דפסק אנפשיה. מיקלי ונדורי קיטמא: **שכנס זרע רופחם**. מדה כנגד מדה שבעצמו המחיל העם לזנות אל זנות מואב: **דאמר מר**. בעירובין (דף כא:). וילץ לה מולהג הרבה יגיעת זשרי^(א) המלעיג הרבה נידון ציגיעת זשר וקרא דדברי סופרים כתיב ויותר מהמה **זני הזהר**^(ב) דדברי סופרים יותר מדברי תורה: **נציאי האומום** ^(ג) **עובדי ע"י**. בלעם שהשכינה נגלית עליו והרשיע לדבר: **טור מלכא**. מדינה שמה הר המלך: ^(ד) **נפלו**. זני המדינה היהודים עלייהו דרומאי ^(טו) וממוניה: **גונדל**. גדוד: **הוס כסו**. ציהודים: **איזדוקר**. לשמות: **עד דאסתוי**. לבני החיל: **צליונא דגושפנקא**. מי שהיתה לו זורה צטבעתו היה מכירה רחוק מיל מן העיר למראה הנרות: **שחליים**. מין מאכל הוא צמסכת ע"י (דף כט, טז:). **הסוא אסרא**. הר המלך: **משקריסו**. דלמריטו ששים

הניזקין פרק חמישי גיטין

רבוא עיירות היו זהר המלך והוא אינו מחזיק אפילו ששים רצוא קנים: **גמדא**. דיטריי"ש בלע"י כמו גמוד מסאני (פסחים דף קיא:). **אין עורו מחזיק זשרו**. משהופשט הוא כוון ואין יכול לחזור ולכסותו זו: **דשמיע ליה**. מה מעשיהם אם לדיקים אם רשעים: **זארום וארוססו**. מלואה העיר: **שפטפט**. זלזל צילרו ולא חשבו אלא נתגבר עליו: **וחסר השער**. נמייקרה הסצואה: **לונן צילה**. שהוא דומה לשכבת זרע להוילא קול צבאו על אשתו: **סולד**. דיטריי"ש מתיבש ומגליד: **שכנס זרע דוחה מן האור**. נכנס ונצלע צבגד ואינו מגליד: **סורניסא**. פי"ן: **גננא**. חופה: **קרני מלחמה**. ראשי גייסות מוקעי קרן ומתאספים אליהם זני לבאס: **ושמא סאמר קרונה סיסא**. לים: **נקעס ידים**. שס מקוס: **ואחד דס**. מהרוגי צימר: של

רותחת דאמר מר ^(א) כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומוות העולם ^(י) עובדי ע"י תניא אמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה כחה של בושח שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו: אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמיהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו בתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי שקליניהו מינייהו נפלו עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקטיל בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא אמר ריבוניה דעלמא כוליה אי ניהא לך לא תמסריה לההוא גברא לדידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר ² הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו דוד גמי אמר הכי דוד אתמוהי קא מתמה על לבית הכסא אתא דרקונא שמיטתה לכרכשיה ונח נפשיה אמר הואיל ואיתרחיש לי גיסא הא זימנא אישבקניהו שבקיניהו ואול איזדוקר ואכלו ושתו ואדליקו שרגי עד דאיתחזי בליונא דגושפנקא ברחוק מילא אמר מיחדא קא חדר בי יהודאי הדר אתא עלייהו א"ר אסי תלת מאה אלפי שליפי סייפא עיילו למור מלכא וקטלו בה תלתא יומי ותלתא לילוותא ובהך גיסא הלולי וחנגי ולא הוו ידעי הני בהני ³ בלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים אלו הן כפר ביש כפר שיחליים כפר דכריא כפר ביש דלא יתבי ביתא לאושפיזא כפר שיחליים שהיתה פרנסתן מן שיחליים כפר דכריא אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן וילדות זכרים תחלה וילדות נקבה באחרונה ופוסקות אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק אמר ליה ההוא "צדוקי לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה ^(א) ארץ צבי כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמרא רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חייא הוו יתבי גבי הדדי אמרי אי איכא דשמיע ליה מילתא מכפר סכניא של מצרים לימא פתח חד מינייהו ואמר מעשה בארום וארוסתו שנשבו לבין העובדי כוכבים והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת אמרה להן סיפרו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף^(א) דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואילו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואילו יוסף לאו אשתו והא אשתו פתח אידך ואמר מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו פתח אידך ואמר מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך וזימן את שושבינו והאכילן והשקן שוכרן והשכיבן על מיטה אחת והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים ובא לבית דין היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו אמר להן כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד מן האור ושכבת זרע דוחה מן האור בדקו ומצאו כדבריו והביאוהו לב"ד והלקוהו והגבוה כתובתה ממנו א"ל אביי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי טעמא איענוש א"ל "משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב ⁵ שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה: אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתיליד ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסבי קייצי להו ועברו גננא יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה אתו נפול עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו: ⁶ גדע בחרי אף כל קרן ישראל א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמונים [אלף] קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוה והרגו בה אנשים וגשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול שמא תאמר קרובה היתה רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מרדמן של ישראל בלא זבל

אמר

גז.

תורה אור

1. לא תדרש שלום וטבתם כל ימייך לעולם: דברים כג ז
2. הלא אתה אלהים ונתתנו ולא תצא אֱלֹהִים בצבאותינּה:

תהלים ס יב
3. בלע אדני ולא חמל את כל נאות יַעֲקֹב הָרַס בעֲבָרָתוֹ מִבְּצִרֵי בֵּת יְהוּדָה הִצִּיעַ לְאַרְץ חָלָל מִמִּלְחָה וְשָׁרִידָהּ:

איכה ב ב
4. וְאֲנֹכִי אֲמֹרְתִי אֵיךְ אֲשִׁיתִּי בְּנָגִים וְאֵתֵן לָךְ אֶרֶץ חֲמֻדָּה נְחֻלַּת צְבִי צְבָאוֹת גּוֹיִם וְאָמַר אֲבִי חֲקָרָאִי לִי וּמֵאֲחֵרִי לֹא תִשְׁוִי: ירמיהו ג יט
וְכֹא בְּאַרְץ הַצִּבִּי וְרִבּוֹת יִכְשְׁלוּ וְאַלֶּה יִמְלֻטוּ מִיָּדוֹ אֲדָם וּמֹאָב וְיִאשָׁשֶׁת בְּנֵי עַמּוֹן: דניאל יא מא
5. שִׁמְחוּ אֵת יְרוּשָׁלַם וגילו בה כל אֲהֻבֶיהָ שִׂישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עֲלֶיהָ:

ישעיהו סו י
6. גָּדַע בְּחַרֵּי אֶף כָּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הַשִּׁיב אַחֲוֹר יִמְיָנוּ מִפְּנֵי אוֹיֵב וּבִיעֵר בְּיַעֲקֹב כָּאֵשׁ לְהִקָּה אִכְבָּה סְבִיב: איכה ב ג